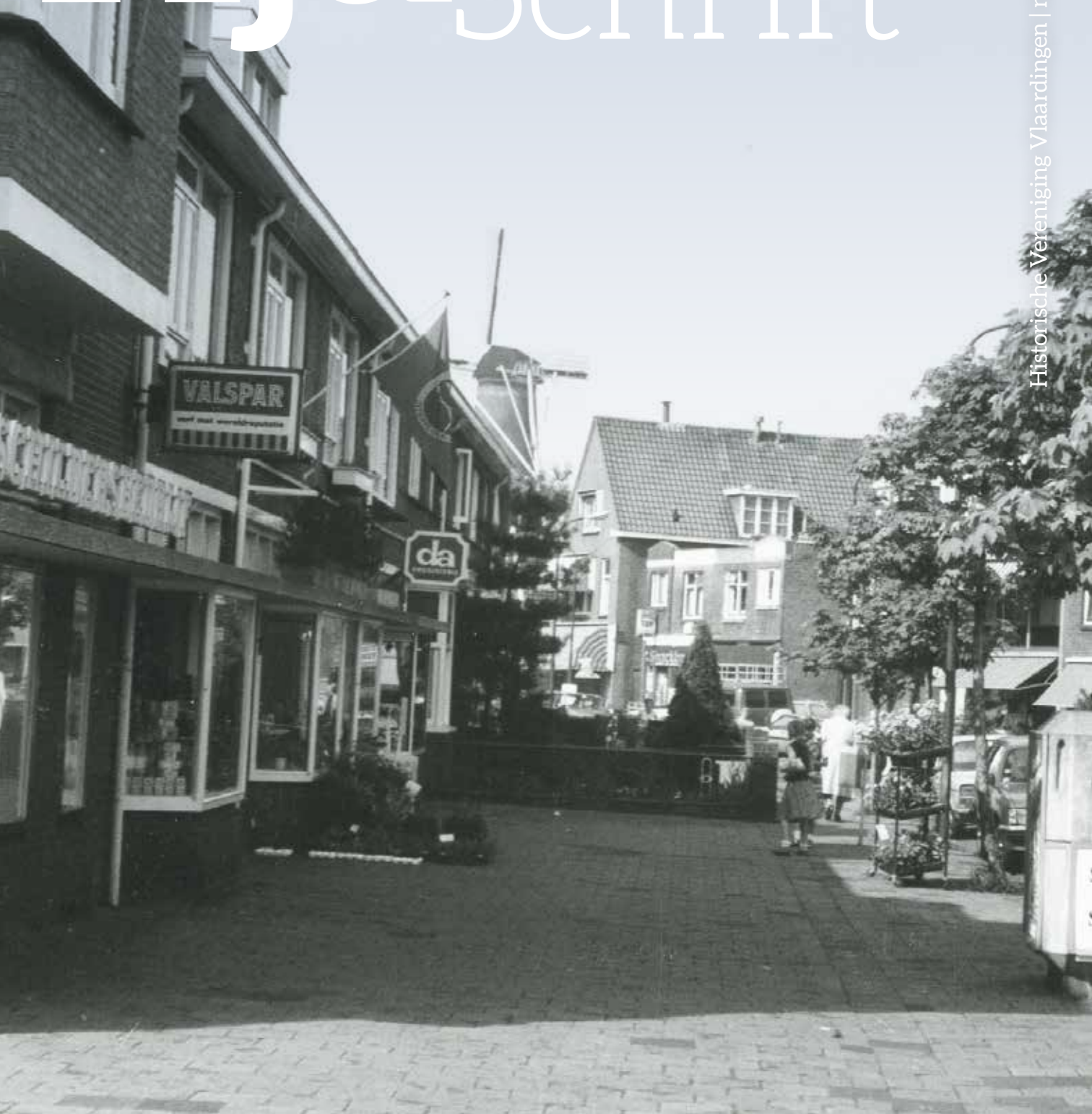

Tijd

174

Schrift

Keukens • Badkamers • Toiletten

D Blenk **tegelwerken**

Dick Blenk

George Stephensonweg 21 f

3133 KJ Vlaardingen

010-4359093 / 06-20597239

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson

fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67
fax: 08 4220 69 33
e-mail: info@fisc-ad.nl
www.fiscaaladviseurs.nl

Westhavendomein

Vastgoed & VvE Beheer

Volledige ontzorging voor vastgoedeigenaars en VvE's

Westhavenplaats 40a • 3131 BT Vlaardingen • Tel.: 010-2477477 • E-mail: info@westhavendomein.nl

www.westhavendomein.nl

Vlaardingen
anders bekeken

**Stadswandelingen,
rondleidingen en meer,
ook voor besloten groepen**

www.serviceteam-vlaardingen.nl
facebook.com/serviceteamvld

Haven in Vogelvlucht — Vlaardingen

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 30,00 per jaar. Het bankrekeningnummer van de vereniging is NL44 INGB 0000 750 978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Lidmaatschap

Het verenigingsjaar loopt gelijk met het kalenderjaar. Lid worden kan het gehele jaar door. Korting op de contributie bij lid worden in de loop van het jaar is niet mogelijk. Wel worden dat jaar reeds uitgegeven publicaties dan nagezonden.

Opzegging

Opzegging van het lidmaatschap dient schriftelijk bij de ledenadministratie te geschieden of via een email naar info@hvv-vlaardingen.nl. Een opzegging kan direct ingaan of aan het eind van het jaar. Restitutie van contributie wordt niet verleend. Leden die hun contributie niet voor of op 31 december hebben voldaan worden automatisch uit het ledenbestand verwijderd.

Bestuur

Bert van Nleuwenhuizen (voorzitter)
Han van Elk (vice-voorzitter)
Jack van Soest (secretaris)
Kees Borsboom (penningmeester)
Chiel Harte (lid)
Ted Hartman (lid)
Tineke van der Hoek (lid)
Nina Meulendijk (lid)
Marcel Sloot (lid)

Redactie Tijd-Schrift

Michel Carree, eindredacteur
Eric van Rongen
Marcel Sloot
Klaas Bloem

Opmaak, vormgeving en drukwerk

Stout Grafische Dienstverlening, Robert Kroon

Verkoop losse publicaties

Uitsluitend via e-mail:
info@hvv-vlaardingen.nl

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag per e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992

© Historische Vereniging Vlaardingen

Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl - www.begraafplaatssemaus.nl

E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Inhoud

Redactioneel

5

Mijn jeugdherinnering aan de winkels in Vlaardinger-Ambacht

6

Arne van der Zande

Hoe Vlaardingen was in mijn jeugd

14

M. de Snaijer-de Boer

Willem van Tijen (1894-1974)

Wonen tot geluk maken

18

André van Deursen

Wilma Kuil

Reflectie in patronen

21

Boekbespreking

Frans W. Assenberg

23

Omslag: Burgemeester de Bordesplein in Vlaardinger-Ambacht.

PUUR NATUUR
BEHANDELINGEN

**Lieneke
Terleth**

SCHOONHEIDS-
SALON

P.K. Drossaartstraat 55 ~ 3131PA Vlaardingen
Tel: 010 4342125 ~ www.lieneketerleth.nl
Facebook: Schoonheidssalon Lieneke Terleth

Delta Hotel
Maasboulevard 15
3133 AK Vlaardingen
www.deltahotel.nl

**Altijd het water
aan je voeten...!**

ZONNEPANELEN
VLAARDINGEN

**UW LOKALE
SPECIALIST**

Bespaar direct op
uw energiekosten
met zonnepanelen
van hoge kwaliteit.
Goede service!

010-4352585
WWW.ZPVL.NL
INFO@ZPVL.NL

Wij doneren €0,50 per verkochte fles aan de HVV!

Verkoop via www.cartosio.nl
o.v.v. uw lidmaatschapnummer.

Of kom naar onze winkel aan de Admiraal Trompstraat 21
in Schiedam. Iedere laatste vrijdag van de maand
gratis inloop proeverij van 16-18 uur.

Wijnkoperij
Cartosio

STOUT
GRAFISCHE DIENSTVERLENING
Tel. 010 - 248 06 03 • www.stout.nl

Méer dan een drukkerij!

**DIJKSHOORN
EUROMOVERS**
EUROPEAN MOVE PARTNERSHIP

AL MEER DAN
50 JAAR
VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL
TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: +31 (0)10-2480522

**Voor alle
molenproducten en
broodmixen gaat u
naar Aeolus!**

Kijk op www.aeolus.nl voor het
hele assortiment

Aeolus
molenwinkel

Kortedijk 16
3134 HB
Vlaardingen
T : 010 434 61 31
E : info@aeolus.nl
I : www.aeolus.nl

Redactioneel

De decembermaand is aangebroken. Een maand vol feestelijkheden waarin graag mag worden teruggekeken op het jaar dat achter ons ligt, en vooruitgekeken naar de dingen die komen gaan.

De Historische Vereniging Vlaardingen kijkt terug op een mooi en actief jaar. Uiteraard verschenen er dit jaar weer vier Tijd-Schriften, u heeft nummer vier nu in handen. Verder gebruiken we de digitale nieuwsbrief om de gewaardeerde leden op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen en activiteiten, en we hebben natuurlijk De Waag! Iedere zaterdag wordt deze (behalve in de koudste maanden) van elf tot drie uur bemand door vrijwilligers en bestuursleden.

Feit is wel dat ons ledenaantal blijft teruglopen, ondanks diverse inspanningen om nieuwe leden te werven. Een gezond ledenaantal is van groot belang voor het voortbestaan van de HVV. Ook daarbij kunt u helpen! Heeft u er weleens aan gedacht om een (klein)kind het lidmaatschap cadeau te doen voor een jaar?

In dit laatste Tijd-Schrift van 2024 een uitgebreid artikel van de hand van Arne van der Zande, die terugkeert naar het Ambacht van zijn jeugd. Ook een herinnering geschreven door mevrouw M. de Snajjer-de Boer wordt hier op verzoek van haar zoon Leo herplaatst.

Verder uiteraard een boekrecensie door Frans Assenberg, en een bijdrage uit het Museum Vlaardingen over de tentoonstel-

ling 'reflectie in patronen' met werken van de Vlaardingse kunstenaar Wilma Kuil. Al met al een lezenswaardig geheel voor de donkere dagen.

Ik wens u veel leesplezier en – namens het gehele bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen – fijne feestdagen en een goed begin van 2025.

Michel Carree
Eindredacteur

Mogen wij uw e-mailadres?

Van ruim 300 HVV-leden hebben wij geen e-mailadres. Deze leden blijven dus verstoken van de digitale nieuwsbrieven, waarin actuele zaken worden gemeld.

Het ontbreken van de e-mailadressen kost de Historische Vereniging Vlaardingen ook flink wat geld. Anno 2024 gaat veel correspondentie via de digitale weg. Dat zorgt voor een aanzienlijke besparing. Ook op de gewone post willen wij graag bezuinigen. Wij besteden dat geld liever aan mooie publicaties en aan lezingen.

Kortom geef uw e-mailadres aan ons. Een simpel mailtje aan info@hvv-vlaardingen.nl volstaat. Vermeld daarbij duidelijk uw voorletters, naam en adres, zodat wij het e-mailadres aan de juiste persoon kunnen koppelen.

Mijn jeugdherinnering aan de winkels in Vlaardinger-Ambacht

Arne van der Zande

De winkels aan het Burgemeester de Bordesplein en de Voorstraat waren in mijn jeugd een plek waar ik heel veel kwam, want het waren de dichtstbijzijnde winkels. Ik kwam als 4-jarig ventje in 1969 in de Tulpstraat wonen met mijn ouders Aad en Thea van der Zande en mijn zusje Karin. Zeker tot mijn 10de jaar mocht ik niet de drukke gevaarlijke 'dijk' (Westlandseweg) over om naar de stad te gaan, maar dat was ook niet nodig, want in ons winkelcentrumpje was eigenlijk alles wat we nodig hadden. We haalden brood bij Van Gaalen, voor postzegels en geldzaken gingen we naar Jan Middendorp, mijn eerste fiets kochten mijn ouders bij Van Leeuwen en van mijn zakgeld kocht ik snoep bij Van Rij de sigarenboer. In dit artikel beschrijf ik de herinneringen aan die periode, soms aangevuld met actuele informatie. Het is duidelijk geen uitgebreid onderzoek naar de hele historie van deze winkels, maar een persoonlijke herinnering aan mijn mooie jeugd jaren in deze vriendelijke wijk.

Ik heb de afgelopen zomers enkele winkeliers gesproken om terug te kijken op die tijd. Ondanks meerdere pogingen lukte het helaas niet om enkele winkeliers te spreken te krijgen. Toch ben ik in het stadsarchief geweest voor kadastrale gegevens. Vanuit onze tuin kwam ik via de steeg in de Asterstraat naast nummer 37. Eerst woonde daar oude mevrouw Hak, later de familie In 't Veen. Pa had een grote zwarte herder waarmee hij deelnam aan wedstrijden. Ik vond het een vreselijke enge hond. Hun zoon Marcel was een vriendje, weliswaar iets ouder dan mij. Aan de andere kant van de steeg zaten de pakhuizen van enkele melkboeren zoals Vaarting (die in Schiedam

woonde), Van der Linden die woonde ernaast en Flip van der Have, zijn huis was boven die pakhuizen. Ook was daar een uitgiftepunt van de Melkunie. Alle melkboeren kwamen hier hun zuivel halen. Ik heb hier als klein jongetje vaak geholpen. Ik weet nog goed dat de vader van Bas de Vos een Citroën bestelbus had met aan de achterkant twee halve klapdeuren en daarna een grote klep die omlaag moest om de boel af te sluiten.

Als ik dan rechtsaf door de Asterstraat liep, kwam ik bij de winkels. Daar begint ook mijn rondleiding aan de hand van jeugdherinneringen uit die tijd aangevuld met aardige feitjes over de bewoners, panden en winkels.

ROZENLAAN 2, MIDDENDORP KANTOORBOEKHANDEL EN POSTAGENTSCHAP

De ingang van de winkel zat aan de Rozenlaan 2. Het naastgelegen woonhuis had 2A. (Inmiddels is die entree verdwenen).

Jan en Gerda Middendorp waren eigenaar van de winkel en zij woonden boven de winkel met een eigen ingang, Asterstraat 1. Zij hadden drie kinderen. Hun oudste zoon Richard was een leeftijdsgenoot van mij. Hij is later eigenaar geworden van autodealer Vari.

In mijn jeugd was het een erg belangrijke winkel voor de wijk, want het was ook een postagentschap voor postzaken, postzegels, maar het was ook een voorloper van de Rijkspostspaarbank (nu ING) om geldzaken te regelen zoals geld opnemen en stortingen doen. Achterin de winkel was een balie gemaakt met dik glas, maar de deur ernaast stond bijna altijd open. Overvallen kwamen toen in ons wijkje niet voor (jaren later is er wel eens een overval geweest).

Ik kwam er ook best vaak, onder andere om er boeken te kopen zoals de *Kameleon* en *Bob Evers*. Ik had al vanaf mijn 11de een krantenwijk, ik bezorgde in de Oostwijk *Het Vrije Volk*. Ik was natuurlijk veel te jong, maar door mijn lengte zou het niet opvallen. Elke maand moest ik het merendeel van mijn verdiensten sparen, maar ik mocht er ook elke maand een boek van kopen.

Jan Middendorp is geboren in 1936 en in dat jaar was ook de bouw van de winkel klaar en begon zijn vader Matheus de kantoorboekhandel. Vanaf 1942 kreeg hij er het post-agentschap bij. Jan was 21 jaar toen hij na zijn militaire dienst in 1957 in de winkel ging werken. Zes jaar later verliet zijn vader de zaak en werden Jan en zijn vrouw Gerda eigenaar.

Grappig detail, in 2001 heeft Arjan Middendorp, de jongste zoon van het gezin, de winkel omgebouwd tot woonhuis. Daarmee woont er altijd al een Middendorp in dit pand, en dat is best uniek. Jan Middendorp stopte met zijn winkel in 2001 toen hij 65 jaar was.

Burgemeester de Bordesplein (collectie Stadsarchief Vlaardingen).

BURG DE BORDESPLEIN 9, RUKRO doe-het-zelf & schildersbedrijf

Als ik dan de straat over stak, kwam ik op de andere hoek bij schilderswinkel Rukro, van de firmanten Van Rutten en Krowinkel. In het pand zat eerder een Coop voor levensmiddelen. In 1969 kwam hier verf- en behangwinkel Rodru en daarna Rukro.

Rukro had ook een schildersbedrijf en hun werkplaats was om de hoek in de Asterstraat. In de winkel verkochten ze verfproducten en behang, dat werd geshowd in een etalage aan de Asterstraat. Later werkte hier Irene van Rutten, oudste dochter van het gezin en mijn voormalig klasgenoot van de Barbaraschool. Rukro is nog steeds een schildersbedrijf in Vlaardingen, inmiddels van Paul van Rutten.

Fa. Rukro, Burgemeester de Bordesplein 9 (collectie Stadsarchief Vlaardingen).

BURG DE BORDESPLEIN 10, HEEMSKERK

In mijn jeugd zat hier een echte buurtwinkel, die werd bestierd door het echtpaar Heemskerk, een wat ouder stel, dat de klant nog bediende vanachter de toonbank. Eigenlijk de voorloper van een supermarkt. Piet Heemskerk en zijn vrouw verkochten vleeswaren, maar ook zuivel, thee en koffie. Uit archiefstukken blijkt dat zij in 1961 zijn begonnen. Ik herinner me nog goed dat er achter de toonbank een houten wand was met een koelmeu-

bel met houten deuren met glas, zodat je kon zien wat er in stond. Het echtpaar Heemskerk was in mijn herinnering een erg keurig echtpaar dat altijd een witte stofjas droeg. Zij woonden boven de winkel. Heemskerk werkte na zijn winkel nog jaren als tolheffer bij de Beneluxtunnel. In 1985 namen Wim en Ciska Groen de winkel over van Heemskerk, zij bleven wel boven de winkel wonen. Daarvoor was Wim melkboer met een wijk rondom De Loper. Wim en Ciska noemden hun winkel: speciaalzaak 't Ambacht en zij verkochten vleeswaren en delicatessen. Toen drogisterij Zonneveld op nummer 12 in 1996 stopte, verhuisden zij hun speciaalzaak daarheen, dat was namelijk een veel ruimer pand. Op nummer 10 hebben daarna allerlei andere winkels gezeten zoals een groenteboer. Sinds 2000 is logopediepraktijk Peter Helderop in dit pand gevestigd. De 'Groentjes' hebben nooit boven één van hun winkels gewoond, maar wel vlakbij in de boerderij aan de Kethelweg 34. Wim en Ciska zijn tot 2001 doorgesgaan met hun speciaalzaak 't Ambacht. „Door de afsluiting en politieke spelletjes van de gemeente Vlaardingen was doorgaan niet meer te doen“, herinnert Wim Groen zich nog. Zij hebben de panden toen verkocht en zijn ze molenwinkel Aeolus begonnen naast de molen Aeolus tot juni 2015. Op De Bordesplein 12 zit sindsdien de familie Groeneveld met een schoonheidssalon. Ralph, de oudste zoon van Wim en Ciska Groen is getrouwd met Susan Groeneveld en woont nu boven de winkel.

| Wim en Ciska Groen in hun buurtwinkel.

De huisnummers van het Burgemeester de Bordesplein gaan, zoals een plein betaamt, in het rond. Huisnummer 1 is het woonhuis op de hoek van de Kethelweg, tegenover de voormalige pomp van Van der Kooij. De nummers 2 tot en met 7 staan in het verlengde van nummer 1 in de richting van de Rozenlaan. Het hoekpand De Bordesplein Rozenlaan heeft huisnummer 8. De telling gaat dan verder schuin aan de overkant met nummer 9, de deur die op hoek zit, waar schilderswinkel Rukro zat. De verder oplopende huisnummers gaan richting de dijk tot aan de knik in de bouw. Het laatste huisnummer aan die zijde is 16, het woonhuis. Het volgende huisnummer, waarvan de woonkamer aan het De Bordesplein zit, is Voorstraat 59, een woonhuis. Tot slot gaat de telling van het De Bordesplein verder aan de overkant voorbij de Jan Ligthartstraat. Het enige pand daar is nummer 17.

BURG DE BORDESPLEIN 11, VAN VLIET BLOEMENMAGAZIJN

Naast Heemskerk zat bloemist Van Vliet, een stijf echtpaar. Hij heette Joop, de naam van zijn vrouw weet ik niet meer. Hij was een lange statige man en zijn vrouw, die ook in de winkel werkte, was een kleine vrouw. Volgens mij is hij later dominee geworden van een "zwarte kousen kerk". Uit de woningkaarten van het Stadsarchief blijkt dat Van Vliet er sinds 1967 zat. Vanaf 1991 vestigde damesmode Henny Hartog zich hier.

BURG DE BORDESPLEIN 12, ZONNEVELD DROGISTERIJ

Bij drogisterij van Karel Verhulst (Zonneveld) heb ik heel veel gespeeld en geholpen. Zij hebben destijds achter hun winkel een nieuwe opslagruimte gebouwd, die ook te bereiken was via de steeg, die uitkwam in de Asterstraat. Eigenlijk is dit de enige winkel die nog enige binding heeft met de handel die er in mijn jeugd werd verkocht, Beauty Best van Susan Sr en Susan jr, Groeneveld, die ook boven de winkel woont. Beauty Best kwam er in 2005 in en zit er nog steeds.

BURG DE BORDESPLEIN 13, KAPPER DUNWEG

Op nummer 13 zat kapper Dunweg, hij was een bescheiden kleine man altijd keurig in een kort wit jasje. Ik ben er nooit geweest. Volgens mij was dit wel de eerste winkel, die werd omgebouwd naar woonhuis, helaas weet ik niet meer wanneer. In het archief heb ik gevonden dat Jacobus Dunweg er vanaf 20 dec 1965 tot 9 september 1987 woonde. Vervolgens woonde de familie Stout (van Drukkerij Stout) er. Daarna stopten de winkels en was er een rijtje huizen. De panden Burgemeester de Bordesplein 14, 15 en 16 en Voorstraat 59 waren altijd al woonhuizen met een voortuin.

| Burgemeester de Bordesplein.

Het burgemeester De Bordesplein is vernoemd naar Hugo de Bordes, die op 19 januari 1873 is geboren in Leeuwarden. Hij werd in 1903 burgemeester van Vlaardinger-Ambacht. In 1919 stapte hij over naar de gemeente Bussum, waar hij nog eens 20 jaar burgemeester was. Op 13 mei 1966 overleed hij in Bussum, hij was toen 93 jaar oud.

VOORSTRAAT 57, VAN VLIET FOURNITUREN, winkel in textielgoederen.

Daarna zit er een knik in de straat en bebouwing en eindigt het plein en wijzigt de naam in Voorstraat. Grappig is dat de telling van de Voorstraat hier eindigt, ofwel Voorstraat 1 is helemaal bij 'de dijk' en het eerste pand dat ik tegenkom op mijn verhaal over de Voorstraat is nummer 57. Daar zat de beroemde winkel van Stien van Vliet, een vrijgezelle dame. Ze woonde aan de overkant, op Voorstraat 50 met haar eveneens vrijgezelle broer Klaas, die heel bekend is geworden als leider van het CJV en de wekelijkse FilmCommissie (Fico). In deze winkel had ik als klein ventje natuurlijk niets te zoeken.

Fournituren zijn kleine textielwaren en andere kleine benodigdheden die bij het naaien van pas komen. Tot de fournituren behoren zaken als linten, band, garen en dergelijke maar ook ritssluitingen, knopen etc. In 1991 heette deze winkel 't Winkeltje en kon je er van alles kopen zoals pyjama's, nachthemden, ondergoed, lakens, bh's, babygoed, wol, handwerken en panty's. Daarna vestigde kapsalon Arachne van moeder en dochter Van der Kroon zich hier. Voorheen knipten zij op de hoek van de Kethelweg Dahliastraat.

VOORSTRAAT 55, L.B. VAN GAALEN BROOD- EN BANKET-BAKKERIJ

Naast de brede steeg, Voorstraat 55, zat de winkel waar ik denk ik het allervakst ben geweest, bakkerij Van Gaalen. Daar moest ik altijd ons brood halen. Meestal plaatbruin en soms voor het weekend, het luxere tijgerbrood. Het was er altijd hartstikke druk, dus wij bestelden altijd ons brood, zodat we niet hoefden te wachten. In de winkel werkte mevrouw Van Gaalen, een in mijn beleving een best gezette dame die altijd een stofjas zonder mouwen droeg, zodat we haar enorme 'kipfiletjes' zagen wiebelen. Haar man Leen was de bakker. Het gezin woonde boven de winkel op nummer 55A. Ik ontdekte in het archief dat op zij pas vanaf 1972 brood verkochten. Van Gaalen is landelijk bekend geworden door het dokter Moerman brood, waarvoor mensen uit heel Nederland naar Vlaardingen kwamen. Achter de winkel was een enorme bak-

kerij gebouwd. Nico van der Horn woont en werkt sinds 1996 in dit pand met een IT-bedrijf.

VOORSTRAAT 53, WESTER APOTHEEK

Op Voorstraat 53 zat de Wester apotheek met voor mij bekende dames Elly van der Burg en mevrouw Westland. Eerst was mevrouw Roukes de apotheker. De latere apotheek mevrouw Liem woonde aan de overkant, Jan Lighartstraat. Na apotheek is er weer een strook woonhuizen met voortuinen. De brede stoepen hebben daar ook ineens weer een normale breedte.

Grappig weetje: alle winkels die een woonhuis werden maakten van de stoep hun voortuin. Na drie woonhuizen 51, 49 en 47 komen er weer winkels.

VOORSTRAAT 45, NAGELKERKE FOTOSTUDIO RIJNMOND

Voorstraat 45 was altijd een heel saaie winkel voor mij. Hier werkte fotograaf Robert Nagelkerke, daar zag je niks van. In de etalage hingen alleen enkele mooie afdrucken van zijn industriële foto's. Ook schuin aan de overkant had hij een winkelpand, nummer 40, waar hij boven woonde. Weer iets bijzonders; de entree van het bovenhuis Voorstraat 45A, zit aan de zijkant in de steeg.

VOORSTRAAT 43, ANTIKWINKEL

Ook dit was een winkel waar ik nooit ben geweest, want als klein ventje had ik niets met antiek- en curiosawinkel De Olde Tijd. In juni 1986 opende Ruud Anderson, broer van Jan, daar zijn verzekeringskantoor en touringcarverhuur. Zijn broer Jan Anderson had in die periode de melkfabriek gekocht in de achtergelegen Asterstraat en daar hoorden twee winkels aan de Voorstraat, 43 en 41 bij. In 1994 verhuisde Ruud Anderson zijn zaak naar de Van Hogendorpstraat 69a, in het middelste blok. Daarna kwam in het pand op de Voorstraat Modeltrein Express en dit bedrijf zit er vandaag de dag nog steeds. Het huis boven de winkel heeft als huisnummer 43A.

VOORSTRAAT 41, VAN SCHAIK WONINGINRICHTING

Op Voorstraat 41 zat Van Schaik woninginrichting, hier verkochten ze gordijnen, vloerbedekking enz, met een

Voorstraat, advies en assurantielokantoor Anderson, foto Roel Dijkstra (collectie Stadsarchief Vlaardingen).

achteruitgang naar de Asterstraat, langs Cency van Jan Anderson. Melis van Schaik was een lange saaie man. Ik ben eigenlijk nooit in die winkel geweest. Van Schaik stopte in 1986 met zijn winkel. In 1993 kocht de familie Kornaat het pand en maakte er een woonhuis van. Klaas Kornaat is een bekende Vlaardingse historicus.

VOORSTRAAT 39, GROENTEBOER KLEER

Daar kwam ik ook nooit, Voorstraat 39. Mijn moeder haalde namelijk altijd groenten op de markt of bij Janson aan de Afrol. De familie Kleer begon in 1962 op deze plaats hun groente- en fruithandel. Toen meneer Kleer overleed nam dochter Nel de zaak met haar man over. Voor mijn gevoel runde Nel, een pittige felle vrouw, de zaak helemaal alleen. Haar oudste dochter Nina (1964) vertelde in mei 2022 dat haar vader (inmiddels overleden) ook meewerkte in de zaak. Nel en haar man kregen drie dochters

In de zomer van 1994 ben ik - hoe grappig - zelf op de Voorstraat komen wonen, nummer 17 een heerlijk bovenhuis. Ik heb daar eerst gehoord van het gemeentelijk grondbedrijf en later heb ik het huis kunnen kopen. Kort na de aankoop in het najaar van 1997 heb ik het pand verkocht.

Nina, Ciska en Marleen. Hoewel ik even oud ben als de oudste dochters, had ik geen contact met hen. Ik kende ze eigenlijk niet en wij waren destijds geen vrienden. Het gezin Kleer woonde boven de zaak, de toegang tot de woning was in de winkel middels een schuifdeur. Zij huurde het pand destijds. De winkel sloot in 1993, ook hier was de oorzaak de afsluiting van de winkelstraat. Nel en haar gezin verlieten na de sluiting Vlaardingen en verhuisden naar Den Haag en omgeving. Cor de Snaijer en zijn gezin vestigde zich in maart 1994 in dit woonwinkel-pand en verbouwde het tot een woning en een kwekerij voor zijn papegaaien. In 2001 verhuisde het gezin De Snaijer en het bedrijf naar een groter pand aan de Mercuriusstraat. Daarna kwam hier Tandartsenpraktijk Tinga in 2003 en sinds 2017 Tandartsenpraktijk Ambacht inclusief mondhygiënist.

VOORSTRAAT 37, SIGARENBOER VAN RIJ

Dan eindelijk een andere bij mij heel populaire winkel: sigarenboer Van Rij op nummer 37. Niet dat ik daar sigaretten haalde, mijn ouders rookten niet. Al was roken was in die tijd nog heel gewoon. Mijn oma zette bij een verjaardag altijd nog een glas op tafel met sigaretten, twee soorten met en zonder - zoals zij dat noemde - mondstuk (later noemde iedereen dat filter). Dus in die winkel werd ook volop gerookt.

Die winkel was bij mij populair omdat ze er ook snoep verkochten. In een houten bak achterin de winkel lagen rolletjes drop, kauwgom, trekdroppen voor 5 cent of iets duurder een Mars. En in de zomer heb ik daar ook menig ijsje gekocht, meestal waterijsjes.

Meneer Van Rij, Jan, vond ik een aardige vent, met een zware doorrookte stem. Zijn vrouw - met getoupeerd haar - daarentegen herinner ik me als iemand die ik achteraf best een bitch zou durven noemen. Zij vond die jonge jongetjes, zoals ik, die voor een kwartje snoep kwamen kopen, maar lastig en vervelend. Rechts achterin de zaak was een soort van keuken, waar ze meestal zat te wachten op de volgende klant. En dan moest ze helemaal naar voren komen om ons te helpen. De familie Van Rij heeft tot 1980 op de Voorstraat gewoond.

Nu ik dit schrijf realiseer ik me wat een onaardige benaming 'sigarenboer' eigenlijk is. Nou ja, ook weer niet helemaal onaardig, want groenteboer was en is een gebruikelijke term. We hadden ook een patatboer.

Voorstraat, fotograaf onbekend (collectie Stadsarchief Vlaardingen).

VOORSTRAAT 35, SCHOENHANDEL CHABOT

Op 33 zat schoenenwinkel Chabot, Johanna Chabot was een lieve mevrouw, die qua postuur een zus kon zijn van mevrouw Van Gaalen van de bakker. En ze had een bril met best dikke glazen. Het was een degelijke schoenenwinkel. Na de afsluiting van de Voorstraat zette zij haar goedlopende kwaliteitszaak voort aan de Dirk de Derdelaan 37 in de Westwijk. Het huis boven de winkel, heeft huisnummer 35. Dat is weer best opvallend dat het huisnummer van dit bovenhuis geen toevoeging heeft zoals de meeste bovenhuizen op de Voorstraat.

VOORSTRAAT 31 Tot slot, het laatste winkelpand aan deze zijde van de Voorstraat, nummer 31. Daar kwam in mijn jeugd een antiekwinkel van familie Van Galen. Zij hadden twee zoons van mijn leeftijd en het gezin woonde boven de zaak. In 1986 verhuisde hun winkel naar de Hoogstraat. Sindsdien woont kunstenaar Jan van Dorp en zijn partner Elma Oosthoek er met hun gezin. Jan houdt er zijn atelier en toonkamer met diverse exposities.

VOORSTRAAT 40, FOTOSTUDIO RIJNMOND

Aan de even kant van de Voorstraat beginnen de winkels pas een stuk verder, op nummer 40. Daar zat het al eerder genoemde saaie pand van fotograaf Nagelkerke en fotostudio Rijnmond en hun bovengelegen woonhuis, Voorstraat 40a. Nelleke en Robert Nagelkerke gebruiken het pand op nummer 40 vanaf oktober 1968 en vanaf juni 1974 zijn ze er ook boven gaan wonen. Dat zij in dit pand terecht kwamen was puur toeval, laat Nelleke Nagelkerke mij in de zomer van 2022 weten. „We werkten eerst in Spijkenisse en hoorden via-via dat dit pand leeg kwam“. De familie Nagelkerke woont er anno september 2023 nog steeds.

VOORSTRAAT 42, SNACKBAR HOKIPOKI

Een pand verder, op nummer 42 zat een snackbar. Volgens mij heette die Hokipoki. Ik mocht daar regelmatig patat:

Arne als klein ventje met zijn stoere fiets met bananenzadel en hoog stuur en zijn 4 jaar jongere zusje Karin.

een zak voor 5 gulden heette dat, en daar at dan ons hele gezin van. Na speurwerk in het archief blijkt dat hier Carel en Frederika la Lau er woonden tot juli 1975. Daarna had de snackbar nog enkele andere eigenaren, zoals Richardus Oranje (1975 tot 1978) en Robbie Assenbroek tot 1982. En vervolgens kwam Chinees afhaal Wan Shin erin.

VOORSTRAAT 44, RIJWIELHANDEL VAN LEEUWEN

De volgende winkel was de showroom van fietswinkel Van Leeuwen, want zijn werkplaats was iets verderop tussen de twee stenen trappen. Maar er was achter de winkel een doorgang, want als je in de winkel kwam, kwam Van Leeuwen achterom aangesnelde vanuit zijn werkplaats. Hier kochten wij meerdere fietsen. De beroemdste fiets is wel mijn stoere fiets met een hoog stuur en een paars bananenzadel. De panden daar waren best ingewikkeld en anno 2023 niet meer te herkennen. De openbare trappen zijn verdwenen. Later heeft zijn zoon Kees de zaak overgenomen, die later brandweerman is geworden. Hij heeft toen de winkel/showroom omgebouwd tot woonhuis.

VOORSTRAAT 48, SLAGERIJ BÉNARD

De één na laatste winkel in mijn verhaal is slagerij Bénard, Voorstraat 48. Meneer (Maarten) Bénard woonde tegenover ons in de Tulpstraat op nummer 23. Hij was een heel klein mannetje, die altijd in zo'n lange witte slagersjas liep. Door zijn kleine postuur hing die jas bijna op de grond. Hoewel het onze overbuurman was, waren wij geen klant bij deze slager. Mijn moeder kocht haar vlees altijd bij Van Heijst in de Waalstraat. Wel kocht ik er soms zomers een heerlijk aardbeienijsje. Maarten Bénard (geboren in Hoek van Holland) begon in 1936 zijn slagerij op de Voorstraat, daarmee was hij destijds de 2e slagerij in Ambacht. Zijn zoon Leo werkte in de zaak en heeft de zaak later overgenomen. Leo was in mijn jonge jaren een beroemde Vlaardinger, die regelmatig in Groot Vlaardingen stond, want hij had een mooie carrière als slalomcoureur. Met zijn door Van der Kooij gesponsorde witgele Opel Kadett coupé, kwam hij wel eens langs bij zijn ouders. Ik hoorde hem dan van verre aankomen met die brullende uitlaat. Leo stond ook bekend om zijn gigantische snor. Nadat hij

zijn winkel aan de Voorstraat sloot, heeft hij nog jaren een slagerswinkel in de Holy gehad. Al die jaren is hij wel boven de winkel aan de Voorstraat blijven wonen.

VOORSTRAAT 50, 52 en 54 zijn altijd woonhuizen geweest. Maar op nummer 54 zat wel rijkschool van Hendrik Hoek, niet echt een winkel dus, maar wel een ondernemer. En dat was ook zichtbaar, want hun enorme blauwe Opel Blitz, voor de vrachtwagenrijlessen, stond altijd om de hoek in de Jan Ligthartstraat.

Na het oversteken van de Jan Ligthartstraat stond er nog één woonhuis aan het Bordesplein. Verder staat daar de beroemde Opel-garage van Van der Kooij. Aan dit legendarische autobedrijf is ooit een heel Tijdschrift gewijd, dus ik houd het hierbij.

BURGEMEESTER DE BORDESPLEIN 8, SLIJTERIJ DE WIJNOOGST

De laatste winkel op mijn rondje is slijterij De Wijnoogst van de beroemde familie Van Toor. Zij hebben in 1954 het pand gekocht, een jaar later werd een huisje aan de Rozenlaan 1A bij de winkel getrokken, waardoor ze een extra etalage kregen. In het pand zat daarvoor sigarenmagazijn M. de Boom. De slijterij opende in 1955 en behoorde tot Jac van Toor Hzn NV, opgericht in 1956. In 1972 is de ondernemingsvorm gewijzigd in een BV. Naast de slijterij op het De Bordesplein had deze BV meer slijterijen in Vlaardingen; op de Markt, Dirk de Derdelaan en De Loper. Ik kwam weinig in deze winkel, mijn vader kocht zijn bier en jenever altijd bij de Wemka, een heerlijke chaotische winkel, of beter gezegd opslagloods, in de Willem Beukelszoonstraat. Van De Wijnoogst herinner ik me een grote bijna lege winkel met een muur met wijnvaten om zelf wijn te tappen. In de winkel hebben verkoopsters gewerkt zoals mevrouw Van der Molen, die ook boven de winkel woonde. Daarna heeft mevrouw Blenk op de winkel gepast. De slijterij heeft volgens J. van Toor gefunctioneerd tot 1993. In mijn herinnering was dit één van de eerste winkels die er destijds de brui aan gaf toen de Voorstraat werd afgesloten van 'de dijk'. Later, zeker in

Hoek Burgemeester de Bordesplein en Rozenlaan.

1991, zat daar al kunsthandel Peet van der Hoeven, een lange statige man met een altijd gebruikte kale kop en een eigen inlijstatelier. Daarna is het pand nog gebruikt als winkel voor tweedehands kinder/ dameskleding, De Burgemeester. Elsinga Installatietechniek heeft er ook nog gezeten. Toen dit bedrijf in 2003 vertrok is het pand verkocht aan een Vlaardingse beleggingsmaatschappij. Inmiddels is het een woonhuis. Daarnaast, in de Rozenlaan, woonde Rook, van het gelijknamige schildersbedrijf. Rook had ook een bedrijfsruimte in de Asterstraat naast of bij Rukro.

Hiermee is mijn rondje langs de winkels uit mijn jeugd volbracht. Ik ben in de zomer van 1986 vertrokken uit de Tulpstraat om zelfstandig te gaan wonen op de Korte Hoogstraat. Dus deze herinnering dateert uit begin jaren '70 toen ik er als 4-jarige kwam wonen, tot dat ik als 21-jarige vertrok. Een prachtige periode in mijn leven, die zich heel erg afspeelde rondom dit winkelcentrum en waaraan ik dus heel veel herinneringen heb. Vandaar ook dit verhaal. Ik hoop dat bij veel mensen herinneringen weer boven komen. Heeft u aanvullingen, verbeteringen, schroom niet die te sturen naar Arne van der Zande, dis@avdz.nl.

In Tijd-Schrift 168 publiceerden wij een eerder elders geplaatst artikel van mevrouw C.M. van den Berg-Akerman. Naar aanleiding hiervan stuurde Leo de Snaijer ons het volgende bericht.

“Wij zijn met de familie Van den Berg opgegroeid. Er was destijds een Hervormde Vrouwengroep, Alpha, daar was mevrouw Van den Berg voorzitter van, en mijn moeder secretaris. Ik was bevriend met Gerard van den Berg, we zaten samen bij dezelfde partij, de CHU. Later werd hij tv-presentator bij de NCRV, vooral keken we naar Zo Vader, Zo Zoon. Bij het opruimen kwam ik een artikel tegen van de hand van mijn moeder, mevrouw M. de Snaijer-de Boer. Het is getiteld ‘Hoe Vlaardingen was in mijn jeugd’ en is gepubliceerd in september 1990 in het blad De Omroeper, dat niet meer bestaat. Mijn moeder werd geboren in Vlaardingen in 1904, in 1997 is zij overleden. Het zou een leuke aanvulling zijn op het artikel van mevrouw Van den Berg als u het artikel van mijn moeder ook nogmaals zou willen plaatsen.”

Hoe Vlaardingen was in mijn jeugd

M. de Snaijer-de Boer. (Eerst gepubliceerd september 1990)

Vroeger bestond Vlaardingen uit twee delen. Door het midden liep de haven, waar de vissersschepen lagen, loggers genoemd. De ene kant was ‘Vlaring’, de andere kant heette ‘t Land’, verbonden met een brug naar het Toepad, officieel de Schiedamseweg. Van de brug tot aan het ‘Verploegh’ stonden daar rondom mooie grote villa’s. Rechts en links daarvan de Binnensingel, die liep vanaf het Hof tot aan de spoordijk. Zeer vooruitstrevend voor die tijd werd de Binnensingel doorgetrokken met een viaduct, een oersterk bouwsel, schuin oplopend tegen die spoordijk om zo die Nieuwe Haven te bereiken, waar zich rechts en links haringpakhuizen en bedrijven gingen vestigen. Een tunneltje onder dit viaduct verbond de beide Spooringsels; aan weerszijden bevond zich een trap. Wat konden de kinderen van ‘t Land daar heerlijk spelen, trap op, trap af, de slootkanten aldaar niet te vergeten en ‘s winters de schaatsbaantjes dichtbij.

Op de ene hoek van de Nieuwe Haven (eigenlijk Koningin Wilhelminahaven geheten, maar die naam werd zelden gebruikt) stond links de suikerfabriek, aan de rechterkant de ‘glasblazerij’, een licht en open gebouw, dat in de volksmond altijd ‘de hut’ werd genoemd. De mensen die er werkten waren ‘de hutters’. Ze kwamen van elders en hadden totaal geen benul van haring, tonnen en alles wat typisch Vlaardings was. Hun beroep was van heel andere aard: gloeiend glas te blazen tot flessen. Je kon zo laat niet op de Binnensingel lopen of je zag hen – vooral in het donker – vurige ballen op en neer of heen en weer slaan, een prachtig en boeiend schouwspel.

Aan het einde van de Nieuwe Haven, linksom, was nog iets bijzonders te zien. Daar stonden de kalkovens tegen de Maaskant, groot en koepelvormig, waaruit lange schoorstenen omhoog staken. Een paar woningen eromheen en

| De 'kippebrug'.

verder langs de Maas een groot grasveld. Moeder ging er, 's woensdagsmiddags, graag eens met ons wandelen. Wij – zusjes – met onze poppenwagen, zij met haar stopwerk om er te genieten van het water, de Maas. Zij kwam van het eiland Ameland: water rondom. Wij bleven voor de Vlaardingers – evenals de Hutters – de 'vreemden'.

In 't Land waren veel kuiperijen in verschillende straten, en of je nu een droge of natte kuiper was, of werkte op de loggers of bij de netten of in de gebouwen van de reders, iedereen droeg een vierkant stuk zeildoek, afgedankt van de zeilen van toen en als een soort van schort van achteren vastgemaakt. Heel praktisch, want dankzij dit 'velletje', zoals het algemeen werd genoemd, werd men niet al te vuil en smerig. Op de zaterdagmiddag werd dat achter op het plaatsje schoongeschrobd. Veel Vlaardingers woonden in vrije huisjes met plaats en een tuintje, vooral in 't Land. En op maandagmorgen ging het velletje weer schoon en onverslijtbaar mee naar het werk.

Ik had het al even over de brug bij het Toepad. Dat was niet de enige verbinding tussen Vlaring en 't Land. Ter hoogte van de Oosterstraat voer een pontje regelmatig over en weer. Eén cent voor jongeren, twee cent voor de ouderen. Verderop was nog de spoorbrug, daarnaast de 'kippebrug', een smal loopbruggetje. Maar je moest vaak wachten voor de 'booms', die naar beneden gingen als er een trein aankwam. Aan de andere kant was dat ook zo. Moest je dan naar het Postkantoor of Belastingkantoor, dan kon je beter het pontje nemen, dat was vlugger dan de kippebrug.

Op straat konden we heel rustig spelen. Af en toe passeerde er wel een paard-en-wagen en natuurlijk waren er vele handwagens, waar alle soorten vracht mee vervoerd werden, maar daar waren we aan gewend. We speelden in clubjes met kinderen uit de buurt, de aloude spelletjes. Zo fijn, dat kennen de kinderen van tegenwoordig niet meer, maar wij denken er met plezier aan terug. Rol-

schaatsen, fietsen en voetballen waren nog ver, ver weg en de radio nog verder. Wat we voor spelletjes deden? Een voorbeeld: hand in hand een grote kring vormen en dan maar zingen. Eén begon er: "Keer omme, keer omme, Mientje heeft zich omgekeerd, dat heeft ze van haar jongetje geleerd, keer omme." En dat ging zo door tot ieder zich had omgekeerd. "Wat gaan we nu doen?" "Hinkeparken," stelde iemand voor, even krijgt vragen bij de kuipers. "Baas, krijg ik een stukkie krijt?" De kuipers hadden dat volop in hun zak om de hoepels voor de tonnen af te krijgen. Niemand van ons mocht ooit een pijpje krijt kopen, veel te duur. Ja, ze lieten je soms lang bedelen en maar weer hetzelfde – "Baas" – maar het lukte altijd en dan, hoera!!! Een groot hinkepark tekenen. Vierkante blokken met aan het eind een boog van punt tot punt, dat was de kippenhemel. De voorschriften kenden we uit ons hoofd, met één been, met twee benen, springen en hinkelen. Als je op een krijtstreep trapte, moest je je beurt overslaan in de kippenhemel. Dan waren er nog lessie buut, lessie put, het kringspel 'In Holland staat een huis' en hoedje- en petjebal. Dat laatste spel ging als volgt. Iedere jongen droeg in die tijd een pet, die ze voor al wat hoger in aanzien wa moesten afnemen. De meisjes droegen een hoedje, dat met een elastiekje op je hoofd moest blijven zitten, maar altijd op je rug bengelde. Hoedjes en petjes werden op één rij tegen de muur of schutting gelegd. Nu nog een steentje om in één ervan te gooien, want niemand kende de luxe van een bal. Was het gelukt, dan liep je hard weg, want de eigenaar moest je tikken en dan was het zijn of haar beurt om te mikken. Met dit soort spelletjes beleefde elke straat hetzelfde genot en het kostte de ouders niets.

De spelende jeugd beleefde een hoogtepunt toen de directie van de melkfabriek Hollandia een prachtige speeltuin liet maken op een open plek in de Emmastraat tussen de Arnold Hoogvlietstraat richting Binnensingel. Eerst een paar flinke lagen schoon zand erop, zodat de kleintjes met een schopje konden spelen alsof ze op het strand waren. Verder werden er een paar schommels geplaatst, ringen, rekstokken, wippen en in het midden een echte

draaimolen. En warempel een vijver met evenwichtsbalken, van breed tot smal. De speeltuin was bedoeld voor kinderen van het Hollandia-personeel. Wanneer die binnen waren, ging het hoge ijzeren hek op slot, want anders zouden er massa's kinderen naar binnen stromen. Maar gelukkig mochten er ook wel anderen bij. Een gepensioneerde meneer, de heer Van der Griend, regelde alles. Kwam hij met de sleutels in zijn hand weer naar het hek, dan was het een geroep van de hoopvolle wachtenden: "Meneer, mag ik?" "Meneer, mag ik ook?" Want dit was allemaal zo apart, zo schoon ook. Iets dergelijks beleefde je toch nergens?

En dan was er de zomervakantie, drie weken en één dag. Dat was de maandag omdat de schoolmeesters die elders hadden vertoefd, op de zondag dan niet behoefden te reizen. Een fijne dag in de vakantie was de tocht met de Vlaardingse boot naar Oostvoorne met kapitein Blijenburg. Een hele dag aan het strand en dan weer met de boot terug. Kon het nog mooier?

Ook hadden we in Vlaring ieder jaar een paardenmarkt. Daar was altijd een rij zigeunerwagens bij betrokken, die geparkeerd stonden onderaan de Maassluisdijk, voorbij de P.K. Drossaartstraat. De paarden stonden op het gedempte Prikkegat, terwijl de handelaren hun paarden op de Parallelweg lieten voordraven. Dan volgde het leuke handjeklap, waarna het dier van eigenaar verwisselde. Niet alleen de paarden genoten veel belangstelling, maar ook bij de zigeuners dromde de menigte samen. De degelijke Vlaardingse vrouwen, in hun huisjes alles precies en proper, zowel van binnen als van buiten, keken hun ogen uit hoe die mensen in de woonwagens zó konden leven.

Snoepen werd er in onze jeugd natuurlijk ook gedaan, alleen anders dan nu. Zaterdag kreeg je een cent om te snoepen, overal waren kleine winkeltjes. Wij renden dan naar het snoepblad van Pietje Bruus. Dat ging zo: cent kopen, halfie terug: dat werd nog even bewaard. En wat een keus: polkabrok, een grote drop, een kaneel- of pepermuntstokje.

| Paardenmarkt.

Als ik eraan terugdenk, voel ik altijd nog wat een fijne jeugd ik gehad heb. Hoewel er natuurlijk ook in een groot gezin als het onze de verplichtingen waren, van naadjes breien aan sokken of kousen, zo gauw als je het breien had geleerd. Daar was een schooltje voor in "Soli". Onder leiding van de vier ongetrouwde gezusters Van den Burg werden je alle kneepjes van breien, naaien en knippen bijgebracht, waarde voor heel je verdere leven.

Dit waren wat herinneringen uit een ver verleden, dingen die ik allemaal gezien, gehoord en beleefd heb. En dat is beslist nog niet alles. Ik heb nog niets verteld over de zalmvissers, nog niets over de bestorming van de tol tussen Vlaardingingen en Schiedam en ook nog niets over het Weeshuis, dat juist de laatste tijd weer in het nieuws is. Maar aan alles komt een eind, ook aan dit verhaal!

Willem van Tijen (1894-1974)

Wonen tot geluk maken

André van Deursen

In 2024 is het 50 jaar geleden dat Willem van Tijen overleed. In aanloop naar dit jaar startte Kokon Architectuur & Stedenbouw, het hedendaagse bureau van Van Tijen, een onderzoek naar haar grondlegger. Wie was deze man die zo'n belangrijke rol vervulde in de Nederlandse wederopbouw?

Willem van Tijen (Wormerveer 1894 – Heemstede 1974) werd geboren als vierde kind in het gezin Van Tijen en kreeg het sociale gedachtegoed al van jongs af aan mee. Zijn ouders initieerden een coöperatieve woongroep in het Friese Oldeberkoop dat helaas door het jong overlijden van vader Willem in 1901 stagneerde, waarna moeder Wilhelmina met de kinderen naar Hilversum vertrok. Na zijn rechtenstudie en 2,5 jaar militaire dienst zag Willem in 1917 kans aan de diensttijd te ontkomen door via een oom een betrekking in Nederlands-Indië te krijgen als ingenieur in een Sumatraanse goudmijn. In Bandung behaalde Willem zijn ingenieursdiploma maar moest in 1926 wegens polio terug naar Nederland. Vanaf dat moment zou hij altijd met een of meerdere stokken moeten lopen.

Architect van de wederopbouw

Terug in Nederland sloeg Van Tijen een andere richting in en ontwikkelde hij zich tot een visionaire architect. Met vakgenoten verdiepte hij zich in de toekomst van de werk- en woonstad. Hij werd een pionier van het Nieuwe Bouwen, stond met zijn Rotterdamse architectenbureau aan de wieg van de sociale woningbouw en werd beeldbepalend voor het Nederlandse bebouwde landschap. Dat gebeurde enerzijds met markante bedrijfsverzamel-

W. van Tijen en W.A. van Tijen-Hajema in Bandung, ca. 1920-1925, (priv.collectie W. Deeleman-van Tijen).

W. van Tijen met E.H. Groosman (links) en H.A. Maaskant (rechts), ca. 1955 (priv.collectie W. Deeleman-van Tijen).

gebouwen als het Groothandelsgebouw in Rotterdam, en anderzijds met nieuwe stadswijken als de Westwijk in Vlaardingens waar een grote groep nieuwe inwoners van

Groothandelsgebouw, Stationsplein 45, Rotterdam (1945-1952).
Luchtopname Weena met het gebouw in aanbouw, 1951
(klm Aerocarto).

de stad gehuisvest kon worden. Zijn ontwerpen hadden een diepgaande impact op het naoorlogse leven, werken en wonen, waarbij Van Tijen steeds gedreven was door de overtuiging dat architectuur een middel was om het dagelijkse leven te verbeteren.

Samenwerken

Van Tijen bleek zelf weinig tot geen ontwerpen op papier te zetten. Daarentegen lag zijn sterkte in het mondeling overdragen van zijn visie en ideeën. Door buitengewoon goede architecten en tekenaars aan zich te binden kregen zijn ideeën vorm. Zo werkte hij met ontwerpers als Wis-sing, Groosman en Maaskant en groeide Maaskant door als compagnon in de onderneming totdat hij voor zichzelf verder ging. Ook de lokale architecten in Vlaardingen werkten uitvoerig mee aan de plannen van Van Tijen in de stad. Jetze Steensma (1904-1989) leerde Van Tijen kennen tijdens hun werk aan het Groothandelsgebouw in Rotterdam (1945-1947). De samenwerking beviel wederzijds

waardoor Steensma Van Tijen in 1947 aan de opgave hielp om voor de Gemeente Vlaardingen, onder leiding van burgemeester Jan Heusdens (1910-1986) en wethouder Teun de Bruijn (1906-1995), een stedenbouwkundig plan voor heel de stad te maken.

Andere architecten uit Vlaardingen die betrokken waren bij de grootschalige veranderingen in de stad waren Gilles Geluk (1925-1981), Jan Nuyt (1920-2016), Johan van Pelt (1926-2018), Peter Marius Pol (1925-?), Piet Cornelis Roose (1927-2009) en Adolf Dirk (Arie Jacobus) de Vos (1923-?). Zij werden met name betrokken bij de ontwikkelingen in de Babberspolder en de Westwijk.

Impact

Tot vandaag de dag wonen en werken duizenden mensen in de wijken en gebouwen die Van Tijen ontwierp. Zijn rol in de wederopbouw wordt echter nog vaak onderkent. Ondanks dat Van Tijen geen architectuuropleiding had genoten ontving hij een eredoctoraat van de Technische Hogeschool in Delft, kreeg hij de Staatsprijs voor de architectuur en bedankte de Gemeente Vlaardingen hem met de erepenning van de stad.

Erepenning van de gemeente Vlaardingen toegekend aan W. van Tijen op 4 november 1966 (collectie W. Deeleman-van Tijen).

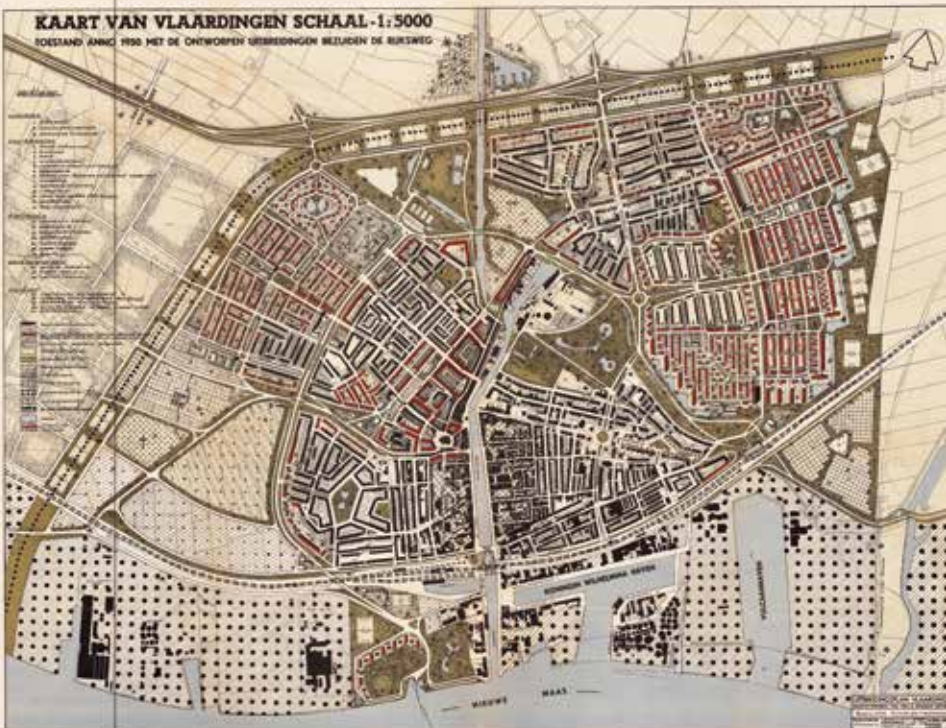
Wonen tot geluk maken

In navolging op het onderzoek door Kokon en de ir. Willem van Tijen Stichting is een boek gepubliceerd in de BONAS serie over Nederlandse architecten en stedenbouwkundigen met de titel "Wonen tot geluk maken". Het vertelt over zijn leven en biedt een frisse blik op de

bijdrage die hij leverde aan de Nederlandse architectuur: het werk van een gedreven idealist, die van zijn visie werkelijkheid maakte. Tevens vindt van 15 november 2024 tot april 2025 de gelijknamige tentoonstelling plaats in Museum Vlaardingen waarin het leven, het werk en de visie van Van Tijen centraal staan. Het boek is verkrijgbaar via de lokale boekhandel en tijdens de tentoonstelling ook in de museumwinkel van Museum Vlaardingen.

Bronnen

- Idsinga, T. en Schilt, J. (1967), Architect W. van Tijen 1894-1974: 'Ik ben een rationalist, maar er is meer op de wereld...', Den Haag: Staatsuitgeverij.
- Van der Born-Kok, J., van Deursen, A. en Moerman, J. (2024), Willem van Tijen (1894-1974) – Wonen tot geluk maken, Hilversum: Uitgeverij Verloren.
- Van Tijen, W. (1947) Rotterdam anno 2000, Werk- en woonstad. Rotterdam: W.L. en J. Brusse N.V.
- Van Tijen, Maaskant, Wissing en Dijk (1950), Vlaardingen op en over de scheidingslijn: toelichting op het plan voor de uitbreiding en sanering van de gemeente Vlaardingen.

Kaart van Vlaardingen, 1950, schaal 1:5.000, bij de uitgave Vlaardingen op en over de scheidingslijn met de stad en haar beoogde uitbreidingen (Kokon).

Wilma Kuil

Reflectie in patronen

Vanaf 16 november 2024 is in Museum Vlaardingen de tentoonstelling 'Reflectie in Patronen' te zien, een tentoonstelling met werken van de Vlaardingse kunstenaar Wilma Kuil.

Wilma Kuil (1949) werkt met textiel, fotoprints op stof, digitale en handgemaakte applicaties. Totaal tegenovergestelde patronen en kleuren schuren, botsen of vleien zich in de werken tegen elkaar aan. Altijd doemt er een afbeelding op of in het bedrukte textiel. Toonaangevende musea zoals Stedelijk Museum Amsterdam, Museum Voorlinden en het Textielmuseum hebben werken van haar in hun collectie.

In Vlaardingen is Wilma Kuil echter vooral bekend van haar monumentale werken in terrazzo-beton, werk dat dagelijks letterlijk met de voeten betreden wordt. Een groter contrast met het subtiele textiel is nauwelijks denkbaar.

In 1996 krijgt Wilma Kuil een opdracht van de gemeente Vlaardingen om, met een beperkt budget, iets te ontwerpen voor twee trappen die in het nieuwe Stadshart een hoger en lager gelegen deel met elkaar zullen verbinden. Omdat Kuil altijd met bloemenmotieven werkt, laat ze zich voor dit ontwerp inspireren door de Spaanse trappen in Rome, die vol staan met echte bloemen. Kuil denkt aan een uitvoering in terrazzo en komt hiervoor in contact met het Vlaardingse bedrijf Tomaello BV. De uitvoering blijkt echter veel duurder dan het door de gemeente beschikbaar gestelde budget. Onder leiding van o.a. oud-burgemeester Fred van Lier en de Vlaardingse ondernemer André Fontijne wordt met succes de Stichting 'Spaanse trappen' opgericht, bedoeld om bij fondsen en het bedrijfsleven middelen te werven voor de realisatie van de 'Bloementrappen Vlaardingen'.

| Norbert, 2024, applicatie op restanten textiel.

De twee trappen, met elk een lengte van 25 meter en een breedte van 5 meter, zijn bezaaid met 2500 bloemen en bladeren. Het gebruikte gekleurde graniet is afkomstig uit verschillende landen, met 46 motieven in 17 kleuren, een ongekend ambachtelijk proces. De kleuren en bloemmotieven laten zich lezen als een levenscyclus, waarbij de begrippen 'Nostalgie' en 'Utopia' weergegeven worden door het verloop in de kleurpatronen; zwarte patronen vanaf de Hoogstraat naar lichte patronen op het Liesveld. Het project 'De Bloementrappen Vlaardingen' werd in 1998 genomineerd voor de Omgevingsarchitectuurprijs 1998. De jury roemt de trappen omdat deze 'een unieke expressie zijn van on-Hollandse kleur- en vormrijkdom. Het is bemoedigend te constateren, dat er in ons land opdrachtgevers voor zo'n ontwerp in de openbare ruimte te vinden zijn'.

De Bloementrappen zijn een belangrijk sleutelmoment geweest in de carrière van Wilma Kuil. Naast het kunstenaarschap was Wilma Kuil meer dan 20 jaar als docent boetseren en textiele vormgeving verbonden aan de Vrije Academie Vlaardingen. Gedurende deze lange periode heeft zij een belangrijke bijdrage geleverd aan de kunstzinnige educatie van vele volwassenen. Vanaf 1987 was zij als parttime consultant kunsteducatie in dienst bij de Provinciale organisatie Kunstgebouw in Rijswijk en betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van kunstprojecten voor het basisonderwijs in Zuid Holland.

Bedreigde zwaan, 1990, acryl en applicatie op zijde, collectie TextielMuseum, Tilburg.

| Bloementrappen Vlaardingen. Foto Arno Bauman.

De tentoonstelling toont een representatieve selectie uit het omvangrijke oeuvre van Wilma Kuil, met onder andere werken van haar hand uit toonaangevende Nederlandse kunstmusea. De titel *Reflecties in Patronen* verwijst naar de wijze waarop Wilma haar kijk op de wereld en haar reflectie daarop heeft vormgegeven door bestaande patronen te transformeren in beelden met een eigen zeggingskracht.

Deze tentoonstelling past uitstekend in de enige jaren geleden ingezette transformatie van Museum Vlaardingen van voormalig Visserijmuseum naar een actief en breed stadsmuseum, waarin ook hedendaagse beeldende kunst een vaste plek heeft verworven. Na eerdere solotentoonstellingen van Vlaardingse vrouwelijke kunstenaars, is het nu tijd voor de 'grande dame' van het Vlaardingse kunstenaarsveld, Wilma Kuil.

Wilma Kuil, *Reflectie in Patronen*
16 november 2024 t/m 16 februari 2025

www.museumvlaardingen.nl

Boekbespreking

Frans W. Assenberg

Mooi boek van de Amateur Fotografen Vereniging Vlaardingen 75 jaar

Selectie van Beelden 1949 – 2024

De bovengenoemde vereniging heeft een mooi boek uitgegeven. Het bevat een indrukwekkende collectie opnames die door de leden voor deze publicatie zijn ingeleverd. Voor het verschijnen ervan tekenden voorzitter Willem Lageman en lid Peter Oeij. De AFVV, zoals die kortweg wordt genoemd, is ontstaan in 1949, vier jaar na de afschuwelijke Tweede Wereldoorlog. De 94 foto's in het boek (dat is ingedeeld in hoofdstukken met zwart-wit, 1949 tot en met 1984, kleur, 1985 tot en met 2014 en digitaal, 2015 tot en met 2024) zijn mooie opnames. Het was in 1949 de Bond Tegen Drankmisbruik die een fotowedstrijd wilde organiseren. Men werd daarbij gesteund door een aantal amateurfotografen. Dientengevolge ontstond door die samenwerking een heuse fotoclub die dit jaar dus jubileert. Binnen een jaar waren er drie fotowedstrijden georganiseerd die goed werden bezocht. Ook elders in het land werden dergelijke clubs opgericht. Eindelijk ging het materieel ook beter na die verwoestende oorlog. Het nieuwe boek is een juweel van een presentatie. De opvallendste opname in het begin is een overzicht van het verkeersplein bij Vlaardingen-Oost van de hand van P.Y. Rumsté uit 1961. Dat het net is aangelegd valt op te merken uit het feit dat er (nog) geen bomen te zien zijn. Bijzonder is ook de zwart-wit foto van D. Roodenburg uit 1965. We zien twee vastgebonden twee paarden die op straat voor een kroeg staan. In die lokaliteit zitten twee mannen te praten, kennelijk de eigenaren van de dieren. Juist het tafereel geeft de sfeer goed weer. De bekende winterfoto van A. Gog van 1958 toont acht melkbussen die waarschijnlijk op de Zuidbuurtseweg is gemaakt. Een verdwenen voorstelling. Dat de amateurfotografen oog hadden voor de zaken die zich rondom hen afspeelden

is in het fraaie boekwerk afgedrukt want veel mensen zijn in diverse standen weergegeven. Indrukwekkend is het beeld van een cruiseschip en de rondvaartboot Abel Tasman in mogelijk de haven van Rotterdam, er zit spanning in want een aanstaande botsing van de schepen lijkt niet ondenkbeeldig. De foto is gemaakt door Nico Berthel in 2005. Het hoofdstuk 'Digitaal' heeft een grappig oud zwart-wit beeld van een kruidenier die met mogelijk zijn vrouw en kind in de deuropening naar de fotograaf kijkt. Een leuk digitaal beeld waarvan de toevoeging van een vrouw in kleur, die (zogenaamd) in de etalage kijkt, sfeer verhogend werkt. Jammer is wel dat in het boek melding wordt gemaakt van een dalend ledental van deze leuke vereniging. Het ledental schommelde tot 1990 meestal tussen de 40 en 50. Na die datum daalde het aantal tot 25 à 30. Tijdens de coronaperikelen konden de verenigingsavonden geen doorgang vinden. Slechts 20 leden telde de club toen. Volgens voorzitter Lageman 'is er echter enig herstel te zien.' Dat is goed nieuws. Het boek is te koop via de website van de jubilarissen (www.afvv.nl) en kost 15 euro.

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Begrip van het Vlaardingse bestaan

In *Wij zijn van diamant*, Amsterdam 2023, van de Vlaardingse schrijver Alex Boogers staat op bladzijde 137:

“De rijken woonden allemaal aan de Hoflaan en de Schiedamseweg en in Ambacht woonden ook genoeg mensen die zich beter voelden dan de rest van ons, en die zich zelfs een tijdje wilden afscheiden van de rest van de stad.”

Laat u door het citaat van de eerste Vlaardingse schrijver ná Arie van der Lugt en Lévi Weemoedt niet weerhouden een boek van hem te lezen. Het staat in een roman.

Sinds een tegen Willem Frederik Hermans gevoerd proces, weten we dat we schrijver en romanfiguur niet dezelfde zijn. Alhoewel? Even later gaat het over de Super en de Matex.

Alex' inspiratie is ook Vlaardingen. Een schrijver is net een mens, die begint met om zich heen te kijken: moeder, vader, wieg, huis, straat, buurt, woonplaats en hopelijk nog wat verder. Dan vragen stellen, ook aan zichzelf en vooroordelen onderkennen.

Begrip van een meer recent Vlaardings bestaan is zeker te krijgen door de romans van Alex Boogers te lezen. Historische achtergronden en al dan niet juiste veronderstellingen leer je beter onderscheiden door het lezen van onze Jaarboeken en Tijd-Schriften en het bijwonen van onze lezingen.

Vergroot Uw begrip van het Vlaardings bestaan. Word lid of geef een lidmaatschap cadeau.

Website www.hvv-vlaardingen.nl,

e-mailadres info@hvv-vlaardingen.nl.